

3. Norsk-Amerikansk Spinat

Planteklubben for Grønnsaker tilbyr rundt 250 sorter grønnsak i 2011, men storebror Seed Savers Exchange (SSE) i USA har over 13.500 og gir ut en mektig 500 sider katalog (Yearbook) hvert år! For noen år siden mens jeg leste i katalogen fant jeg tilfeldigvis en Norsk heirloom grønnsak, og noe jeg hadde slett ikke forventet det var en hagemelde (*Atriplex hortensis*; Orach i USA), en grønnsak som er lite dyrket i Norge idag. Hagemelde er en høy opprett ettårig spinatvekst som skal komme fra sentral Asia. Bladene kan høstes hele sesongen, men størst tilgang på de saftige unge bladene er før plantene begynner å blomstre i juli. Planten er mye lettere å dyrke enn spinat i våre lyse sommerdager. Den vanlige sorten har grønne blad, men det finnes en rekke sorter, bl.a. en nydelig rød-bladet sort (rødmelde, eller var rubra) og det er den som nok er idag den vanligste sorten i norske hager, pga prydverdien.

Men, hagemelde er faktisk et av de eldste grønnsakene i Europa og kan spores helt tilbake til antikken. I Nord Europa var den ganske mye dyrket fra Middelalderen frem til 1800-tallet. I en oppskrift fra 1700-tallets Sverige brukte man hagemelde, pipeløk og andre grønnsaker i en grønn suppe! Et av grunnene til populariteten var at den var lett å ta vare på fra år til år i at den frør seg rikelig. I notisen i SSEs årbok er Backlund/Bly Orach oppgitt å nå ca 1.5m med lys grønne blad, er sent å gå i blomst (positivt!) og kommer fra Onkel Gib Backlund og hadde vært hele 4 generasjoner i familien! IA WA M er koden for medlem Mark Walker fra Iowa og L.Q. betyr "Low Quantity".

ty, conditions, full sun or semishade, fresh new pads in May- June,
ds wild from NJ shore area.
es **Orach, Backlund/Bly: IA WA M - L.Q. - 50-55 days, grows up**
m **to 5' tall with light green leaves, slow to bolt, from Uncle Gibb**
3, **Backlund, heirloom from Norway, in family 4 generations.**
4, **Orach, Bulgarian: MN TJ J - M.R. - light green leaf, about 3"**
1g **dia., seed may need layering, low germ., seed that drops in the**
fall will produce volunteer plants in the spring in the garden,
from a gardener in Montana. Bulgaria

Jeg tok derfor kontakt med Mark pr email på vegne av Planteklubben og fortalte at vi ville gjerne ha noen frø tilbake til gamlelandet! Jeg fikk snart svar fra Mark. Det viste seg at familien som nå dyrker den er fra byen Storm Lake i Iowa. "Your project is really exciting to us. When we joined Seed Savers in 1990, we did not even know this story. Mark's Uncle Gib Backlund (Pipestone, MN) had been growing this "spinach" in his garden for decades; Uncle Gib got the seed from his father-in-law Grandpa Bly (Ruthton, MN) who said that he got it from his father whose father brought it with them from Norway. The family called it Norwegian spinach--but after a couple people from SSE grew it/saw it--they told us that it was orach". Vi i Planteklubben synes også dette er spennende og den norsk-amerikansk hagemelden er nå dyrket igjen i Norge i 2 sesonger og ser ut til å trives!

Hagemelde Backlund/Bly i forfatterens hage

Frø av hagemelde er lett dyrket

Tilgjengelighet: Kan skaffes kun gjennom Planteklubben for Grønnsaker (stephenb@broadpark.no)